

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
1927

ΤΕΥΧΟΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄.

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

ΣΥΛΛΕΧΘΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΧΡΙΣΤΟΥ Ι. ΣΟΥΛΗ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ 15^ῳ Γυμνασίῳ Ἰωαννίνων.

Ἡ Ἑλλάδα, ἀρχαία παντοεινὴ.
Μὰ κοῖτα καὶ τὴ βιόσκες
τοῦ νέου μεσ' τὸ περπάτημα
τὴ δύ.αμι τοῦ ἀρχαίου.

Παλαμᾶς, «Βιωμοί».

Ἐν τῶν πακίλων εἰδῶν τῆς δημοτικῆς μας ποιήσεως εἶναι καὶ τὰ «τραγούδια τοῦ ἀγεροῦ» ἢ τὰ «ἀγυρτικὰ τραγούδια». Ὁ Fauriel¹ εἰς τὰ ἀξιόλογα προλεγόμενά του τὰ προτασσόμενα τῆς διτόμου συλλογῆς τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν γράφει περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς:

«Τὰ τραγούδια τοῦ ἀγεροῦ, τὰ ὅλοια εἰς τακτὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους τραγουδοῦν ὄμιλοι παῖδων, περιερχόμενοι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν πρὸς συλλογὴν μικρῶν φιλοδωρημάτων εἰς εἶδη ἢ κερμιάτια, στενὴν ἔχουν συνάφειαν πρὸς συνηθείας τῆς ἀρχαίας λατρείας· διότι εἶναι κατάδηλος ἡ συγγένειά των πρὸς τ' ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς εἰρεσιώνης, τοῦ κερωνίσματος, τοῦ χελιδονίσματος. Καὶ δὲν ἔχουν μόνον τὸ θέμα ὅμοιον τὰ τραγούδια ταῦτα πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ἀρχαῖα, ἀλλὰ ἔχουν ὁμοίαν καὶ τὴν σύνθεσιν καθὼς καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἐκφραζομένων συναισθημάτων καὶ νοημάτων. Καὶ τὰ ἀρχαῖα, ὅπως καὶ τὰ σημερινά, τὰ αὐτὰ ἐγκώμια ἀποτείνουν τὰς αὐτὰς εὐχὰς εὐχόνται ὑπὲρ ἐκείνου τὸν ὅποιον παρακαλοῦν. Καὶ ἂν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἢ διατύπωσις τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν εὐχῶν ἔχει μεγαλύτεραν χάριν, φυσικότητα καὶ ἀπλότητα τῶν σημερινῶν, ὅμως ὁ τρόπος δύναται νὰ θεωρηθῆ ζωηρότερος, πρωτοτυπώτερος καὶ τρυφερώτερος».

Ὅντως ἡ ὁμοιότης τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν τοῦ ἀγεροῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα τοιαῦτα εἶναι πολλάκις ἀξιοσημεῖωτος. Ὁ Passow (σ. 316) δημοσιεύει τὸ κατωτέρω τραγούδι τοῦ ἀγεροῦ τῆς Θεσσαλίας, ὅπερ ὄχι μόνον κατ' ἔννοιαν, ἀλλὰ σχεδὸν καὶ κατὰ λέξιν ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἔναντι αὐτοῦ ἀρχαῖον χελιδόνισμα, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (H' 60) διασωθέν².

¹) C. Fauriel. Chants populaires de la Grèce Moderne. τόμ. I. σ. XXVIII καὶ σ. CIX.

²) Ἴδὲ σχετικῶς Ἑλλην. Λαογραφία ὑπὸ Στλ. Κυριακίδου μέρος α' σ. 33.

Rassou

Ἀθήναιος

Ἦρθε ἦρθε χελιδόνα,
ἦρθε κ' ἄλλη μελιθδόνα,
κάθισε καὶ λάλησε
καὶ γλυκὰ κελάδησε.

Ἦλθ' ἦλθε χελιδὼν
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτούς,
ἐπὶ γαστέρι λευκά,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

20. Σὺ καλὴ νοικοκυρά
ἔμπα στὸ κελάρι σου,
φέρ' αὐγὰ περδικωτά
καὶ πουλιὰ σαρακοστά,
φέρε καὶ μιὰ κουλουρίτσα.

Παλάθαν σὺ προκύκλει
ἐκ πίονος οἴκου
οἴνου τε δέπαστρον
τυρῶν τε κάνυστρον.
Καὶ πύρνα ἅ χελιδῶν
καὶ λεκιθίταν
οὐκ ἀπωθεῖται.

Τὰ τραγούδια τοῦ ἀγερμού ἀπαντοῦν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας, δηλ. Κάλαντα, Κόλεντα ἢ Κόλεντας, Καλήμερα, Φῶτα, Λάζαρος, Εὐαγγελισμός, Ἄη - Γιώργης, Μάης, Περπεριά (Θεσσαλία) ἢ Πεππερίτσα (Ἡπειρος) ἢ Περπεροῦσα (Χαλκιδική) ἢ Μπαρμπαροῦσα (Ἀκαρνανία). Τὰ πλέον ὁμῶς διαδεδομένα εἶναι τὰ Κάλαντα, ὧν ἡ ἀρχὴ ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων ὅθεν παρέλαβον τὸ ἔθιμον οἱ Βυζαντινοί, ὡς μαρτυρεῖ Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς ἐν τῷ «περὶ Καλανδῶν Νόμων καὶ Εἰδῶν» πονήματί του ¹.

Ἐν Ἡπείρῳ δὲν ἀπαντᾷ ἡ λέξις Κάλαντα. Μόνον εἰς τινὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου ἀπαντῶμεν τὴν λέξιν «Κόλιντα», ἀναφερομένην εἰς ἔθιμον τῶν Χριστουγέννων, καθ' ὃ τὰ παιδιὰ περιερχόμενα τὰς οἰκίας πρὸς συλλογὴν φιλοδωρημάτων τραγουδοῦν ².

Κόλιντα μέλιντα
νόμ βάβω κλοῦρα
κοτσιλάω τὴ θύρα
καὶ τὴν παραθύρα
ξείδι στὸ βαρέλι σου
καὶ στὸ κολοκύθι σου.

¹) Καὶ παρὰ τοῖς μετέπειτα Βυζαντινοῖς χρόνοις εὐρίσκομεν τὸ ἔθιμον τῶν Καλανδῶν ὑπὸ τὴν σημερινὴν μάλιστα μορφήν. Δύο τοιαῦτα ἐδημοσίευσεν ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἱεροσολύμων ὁ Α. Παπαδόπουλος—Κεραμεὺς (Λαογ. Πολ. τ. Α', σ. 561).

²) Ἐν σχέσει μὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο ἰδὲ πλείονα εἰς Λαογραφικὰ ἐκ Μακεδονίας ἐπὶ Γερ. Καυάλη (Λαογ. Πολ. τ. ζ' σ. 468).

Τὸ εὐρύτερον διαδεδομένον ἐκ τῶν ἔθιμων τούτων ἐν Ἠπείρῳ εἶναι ὁ «Λάζαρος». Κατωτέρω περιγράφεται τὸ ἔθιμον τοῦτο, ὡς γίνεται εἰς τὴν πατρίδα μου Χουλιαράδες, χωρίον κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀράχθου.

Τὸ Σάββατον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ «θὰ πᾶνε στὸ λάζαρο», διὸ καὶ «λαζαρούδια» καλοῦνται τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ παιδιά τὰ διεξάγοντα τὸ ἔθιμον τοῦτο. Ἀπὸ ἡμερῶν ἐτοιμάζουν σανίδα διαστάσεων 0,20×0,40 περίπου, εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὁποίας ἀνοίγουν 4 ἢ 6 ὀπὰς ἀφ' ὧν προσδένουν «κύπρους» δηλ. κωδωνίσκους ὀρειχαλκίνους διαφόρου μεγέθους καὶ ἤχου, εἰς δὲ τὴν συνάντησιν τῶν διαγωνίων «τρούπαν», ἐφ' ἧς προσαρμόζουν «τὸ σ'κόπ», δηλ. ράβδον ἵνα σιτηρίζεται ἢ σανὶς ἐπ' αὐτῆς. Τὴν προηγουμένην τοῦ Σαββάτου «τὰ λαζαρούδια» «θὰ στολίσουν τὸν λάζαρο». Δηλαδή θὰ στολίσουν δι' ἀνθέων τῆς ἐποχῆς τὴν ἀναφερθεῖσαν σανίδα καὶ τὸ καλάθι τὸ προωρισμένον διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν αὐγῶν, δι' ὧν φιλοδωροῦνται.

Μόλις ξημερώσῃ, τὰ παιδιά «βγαίνουν στὸ λάζαρο» περιτρέχοντα τὰς οἰκίας καὶ ἄδοντα τὰ κατωτέρω τραγούδια, ὧν ἕκαστον ἀμείβεται δι' ἑνὸς αὐγοῦ, ἔξαιρέσει τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἀμείβεται λόγῳ τῆς ἐκτάσεώς του διὰ δύο¹.

Ὁ ἤχος τοῦ τραγουδιοῦ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ῥυθμικοῦ τοιούτου τῶν κύπρων, κινουμένης τῆς σανίδος ἐπὶ τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν «σ'κοπιῦ» ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὰ ἔμπρὸς ὀπίσω.

Στὸ Χουλιαράδες τὰ παιδιά «βγαίνουν στὸ λάζαρο» ἀνὰ δύο. Εἰς ἄλλα χωρία, λ. χ. εἰς τὴν Πράμαντα, βγαίνουν καθ' ὀμάδας ἢ καὶ ὅλα ὁμοῦ. Ἐκ τῶν δύο παιδιῶν τὸ ἕνα, τὸ καλύτερον πάντοτε, κρατεῖ τὰ κύπρα, τὸ δὲ ἄλλο τὸ καλάθι. Τὸ τραγοῦδι ἄδεται κατὰ στίχον καὶ ἀμοιβαδὸν ἀρχομένου πάντοτε τοῦ κρατοῦντος τὰ κύπρα καὶ ὑπηχοῦντος τοῦ ἐτέρου.

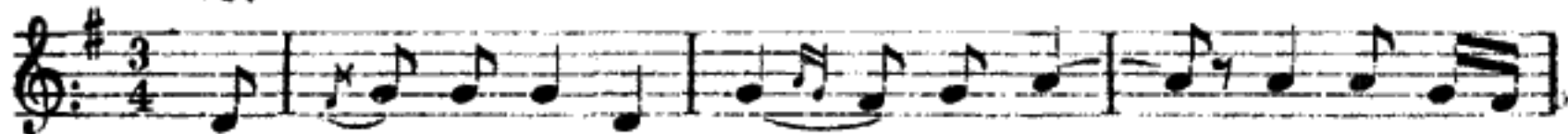
Τὸ μέλος τοῦ τραγουδιοῦ ποικίλλει εἰς τὰ διάφορα χωρία, ἀλλὰ πανταχοῦ ὅμως τὸ μοτίβο εἶναι τὸ αὐτό. Εἰς τοὺς Χουλιαράδες τραγουδοῦνται οὕτως²:

¹) Εἰς τινὰ χωρία τῆς Ἠπείρου, ὡς λ. χ. εἰς Λιγγιάδες, τὸ ἔθιμον τοῦτο γίνεται τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μεταχειρίζονται δὲ ἀντὶ «κύπρων» σιδηρᾶ «κουδούνια» κρατούμενα ὑφ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν παιδιῶν. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὰ βλαχόφωνα χωρία τῆς Θεσσαλίας (ιδεὲ Β. Βήκα. Ἔθιμα παρὰ τοῖς Βλαχοφώνοις. Λαογ. Πολ. τ. 5' σ. 175).

²) Μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Βρυωνίδου ἀποφοίτου τοῦ Ῥδεῖου Ἀθηνῶν διεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Νικολάου, Μουσικοδιδασκάλου ἐν Ἰωαννίνοις.

A' τρόπος.

Ἄργα

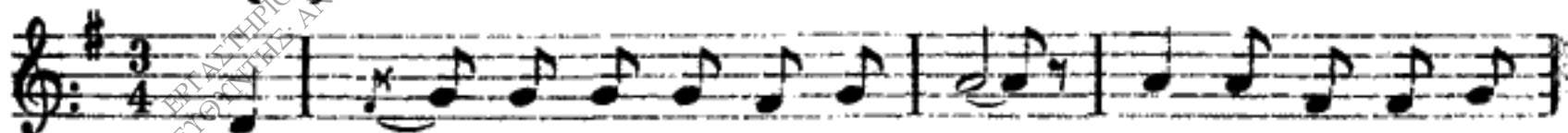
1) Κα - λη - μέ - ρα - σας ἄ - ναρ - χον - τες — ἔ - φέ - του
 2) Σή - με - ρα μαῦ - ρος οὐ - νου - ρα - νὸς σή - με - ρα

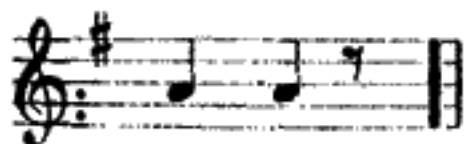
καὶ τοῦ χρό - νου.
 μαύ - ρη μέ - ρα.

B' τρόπος.

Μετρίως

1) Κα - λη - μέ - ρα - σας ἄρ - χον - τες ἔ - φέ - του καὶ τοῦ
 2) Σή - με - ρα μαῦ - ρος οὐ - ρα - νὸς σή - με - ρα μαύ - ρη

χρό - νου
 μέ - ρα

Γ' τρόπος.

Γοργά

1) Κα - λη - μέ - ρα - σας ἄ - νάρ - χον - τες ἔ - φέ - του
 2) Σή - με - ρα μαῦ - ρος οὐ - νου - ρα - νὸς σή - με - ρα

καὶ τοῦ χρό - νου
 μαύ - ρη μέ - ρα

Οἱ δύο πρώτοι τρόποι καὶ ἰδίως ὁ πρώτος ἐξ αὐτῶν, τραγουδοῦνται εἰς τοὺς ἐπισήμους καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ χωριοῦ καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ὑπάρχει ἐλπίς νὰ δώσουν ἱκανὰ φιλοδωρήματα. Ὁ τρίτος τρόπος τραγουδεῖται, ὅταν τὰ παιδιά ἐννοήσουν, ὅτι ἡ σπιτονοικοκυρὰ δὲν πρόκειται νὰ ἀνταμείψῃ ἐπαρκῶς τὸ τραγούδι των καὶ ὅταν ἐπίσης βιάζονται νὰ τελειώσουν.

Ὅταν πλέον νυχτώσῃ καὶ παύσῃ ἡ περιοδεία, τὰ παιδιά μοιράζονται.

τὰ συναχθέντα φιλοδωρήματα καὶ ἀποχωρίζονται μὲ τὴν εὐχὴν «*κί τ' χρόν*».

Διὰ τὴν καταγραφὴν τῶν τραγουδιῶν ἠκολούθησα τὸ αὐτὸ σύστημα, ὅπερ ἠκολούθησα καὶ διὰ τὴν καταγραφὴν τῶν Ἑπερωτικῶν αἰνιγμάτων τῶν δημοσιευθέντων ἐν τοῖς «*Ἑπειρωτικοῖς Χρονικοῖς*» (τόμ. Α' σ. 158 καὶ 313).

Περὶ τοῦ ἐθίμου τούτου σχετικὰ δύναται τις νὰ ἀνεύρη εἰς τὰς πραγματείας τῶν Ἀναστασιάδου, Λουκοπούλου, Σταματέλλου καὶ Χριστοβασίλη, τὰς σημειουμένας ἐν τῷ κατωτέρῳ βραχυγραφικῷ πίνακι.

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΕΙΣ Α ΠΑΡΑΠΕΜΙΟΝΤΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑΛΛΑΓΑΙ

- Ἀθανασιάδης** :::: Ἡ ἑορτὴ τοῦ Λαζάρου ἐν Δραγαρίῳ (Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 403), ὑπὸ Θ. Ἀθανασιάδου 1915.
- Ἀραβαντινὸς** == Συλλογὴ δημοδῶν ᾠμάτων τῆς Ἠπείρου, ὑπὸ Π. Ἀραβαντινοῦ, Ἀθῆναι 1880.
- Γάγαρης** :::: Δωδώνη, Ἑπερωτικὸν ἡμερολόγιον τ. Β', ὑπὸ Γ. Γάγαρη, Ἀθῆναι 1896.
- Διαμαντάρης** == ᾠσματα δημοτικὰ Καστελλοριζίων, ὑπὸ Ἀχ. Διαμαντάρη. Δελτίον Ἐθνολ. καὶ Ἱστορ. ἑταιρίας τ. Δ' 1895.
- Ἐκλ. Πολίτου** == Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Ἑλλην. λαοῦ, ὑπὸ Ν. Πολίτου, Ἀθῆναι 1914.
- Ζαμπέλιος** == ᾠσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Σ. Ζαμπελίου. Κέρκυρα 1852.
- Καμπούρογλου** :::: Ἱστορία Ἀθηναίων, ὑπὸ Δ. Καμπούρογλου τ. Α', Ἀθῆναι 1889.
- Κυπριακὰ** == Κυπριακά, ὑπὸ Α. Σακελλαρίου τ. Β', Ἀθῆναι 1891.
- Λαμπράκης** :::: Τραγούδια τῶν Τζουμέρκων, ὑπὸ Χρ. Λαμπράκη, (Λαογ. Πολ. τ. Ε') 1915.
- Λαογ. Πολ.** == Λαογραφία. Δελτίον τῆς Ἑλλην. Λαογραφικῆς Ἑταιρίας, ὑπὸ Ν. Πολίτου, Ἀθῆναι 1909 κ. ἔ. τ. Α' κ. ἔ.
- Λαογ. Κυρ.** :::: Ἑλληνικὴ λαογραφία, ὑπὸ Στ. Κυριακίδου. Μέρους Α', Ἀθῆναι 1923.
- Λελέκου Ἐπιδ.** == Ἐπιδόρπιον, ὑπὸ Μ. Λελέκου, Ἀθῆναι 1878.
- Legrand.** == Recueil de chants populaires grecs, par Em. Legrand, Paris 1873.
- Λουκόπουλος** == Λαογραφικὰ σύμμικτα Μακεδονίας, ὑπὸ Δ. Λουκοπούλου, (Λαογ. Πολ. τ. Σ') 1917.

- Μελέται Πολ.** = Μελέται περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ. Παραδόσεις, Ἀθήναι 1904.
- Marcellus** = Chants du peuple en Grèce, par Comte M. de Marcellus, Paris 1851.
- Μίκος** = Μονογραφία περὶ τῆς ἐν Ἠπειρῷ κόμης Τσαμαντᾶ. Ἀθήναι 1926.
- Πασπάτης** = Μελέτη περὶ τῶν Ἀτσιγγάνων ἐν περιοδικῷ «Πανδώρα» τ. Η' ἀρ. 217, 241, 285, 309. (Ὁ ἴδιος ἔγραψε καὶ γαλλιστὶ μελέτην περὶ Ἀτσιγγάνων).
- Passow** = A. Passow. Τραγοῦδια Ρωμέικα. Carmina popularia Graeciae recentioris, Lipsiae 1860.
- Σαμιακά** = Σαμιακά, ὑπὸ Ε. Σταματιάδου τ. Ε', Σάμος 1887.
- Σταματέλλος** = Συλλογὴ τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Λευκαδίου λαοῦ (Περιοδικὸν Φιλ. Συλλόγου Κων/πόλεως τ. Η' σελ. 402) 1874.
- Tommaséo** = N. Tommaséo. Canti popolari Corci, Illirici, Greci, Toscani (τομ. 4· τὰ ἑλληνικὰ εἰς τὸν Γ' τόμον), Βενετία 1842.
- Fauriel** = Chans populaires de la Grèce Moderne, par C. Fauriel, Paris 1824—25.
- Χασιώτης** = Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἠπειρὸν δημοτικῶν ᾠμάτων, ὑπὸ Γ. Χ. Χασιώτου, Ἀθήναι 1866.
- Χιακά** = Χιακά Ἀνάλεκτα κλπ. ὑπὸ Κ. Κανελλάκη, Ἀθήναι 1890.
- Χριστοβασίλης** = Αἱ ψάλτραι τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὑπὸ Χ. Χριστοβασίλη (Εἰκον. Ἡμερ. Ἑστίας 1891).

1. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Λαζάρου.

Καλημέρα σας ἄρχοντες κ' ἔφετο καὶ τοῦ χρόνου
 μὲ τὴ Λαμπρὴ, τὴν Πασκαλιά, μὲ τὸν καλὸ τὸ λόγῳ
 Σήμερα ἦρθε ὁ Λάζαρος, ἦρθαν καὶ τὰ Βαῖα
 ἦρθε δεσποτικὴ γιορτὴ μεγάλη καὶ ἅγια.

- δ. Σήμερα κλαῖν τὸ Λάζαρο ἢ Μάρθα κ' ἢ Μαρία,
 κ' ἄρρώστησε καὶ πέθανε στήμ πόλι Βηθανία.
 Καὶ ὁ Χριστὸς σὰν τάηκουσε τρέχει στή Βηθανία.
 Μικροὶ μεγάλοι ἔτρεχαν ἀπὸ μπροστὰ καὶ πίσω.
 Μὲ τὴ φωνὴ του ὁ Χριστὸς τὸ Λάζαρο φωνάζει

10. κι' ὁ Λάζαρος σ' ἄν τήκουσε σηκώθηκ' ἀπὸ τὸν τάφο.
 Σαράντα χρόνους ἔζησε ποτέ του νὰ γελάση
 θυμότανε τὴν Κόλασι τὸν φοβερό τὸν Ἄδη.
 Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα ¹.

[Παραλλαγαί: Σταματέλος σ. 402. Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 381 (Μάνης).
 Χριστοβασίλης σ. 106. Χασιώτης σ. 38, Νίτσος σ. 148].

Ἔτερον (Παλαιοχωρίου - Σεράκου) ².

1. Σήμερα εἶν' ἡ ἔγερσι, σήμερα τοῦ Λαζάρου.
 Για σηκωθῆτε χριστιανοί, για σηκωθῆτε ἀδέρφια,
 στὴν ἐκκλησιὰ νὰ τρέξετε νὰ ἰδῆτε μέγια θιάμα
 νὰ ἰδῆτε καὶ τὸ Λάζαρο μαζί μὲ τὴ Μαρία.
5. π' ἀρρώστησε καὶ πέθανε στὴμ πόλι Βηθανία.
 Καὶ ὁ Χριστὸς ἀπέρασε καὶ τοὺς καλημεράει.
 — Καλὴ μέρὰ σου Μάρθα μου.— Καλῶς τὸν ξένο ποῦρθε.
 — Μάρθὰ μ' τὸ ποῦν' ὁ Λάζαρος, τὸ ποῦνε κι' ἀδερφός σου;
 — Ὁ Λάζαρος ἀπέθαθε ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρες.
10. — Για δείξτε μου τὸ μνημὰ του, για δείξτε μου τὸν τάφο.
 Καὶ τοῦδειξαν τὸ μνημὰ του καὶ τοῦδειξαν τὸν τάφο.
 Καὶ ὁ Χριστὸς ἐδάκρυσε στὸν οὐρανὸ κοιτάει.
 — Για ἔβγα, ἔβγα Λάζαρε ἀπὸ τὸν κάτω κόσμο.
 Κι' ὁ Λάζαρος σηκώθηκε ἀπὸ τὸν κάτω κόσμο.
15. — Για πές μας, πές μὲς Λάζαρε τί 'δες στὸν κάτω κόσμο.
 — Εἶδα φόβους, εἶδα τρόμους, εἶδα βάρσανα καὶ πόνους.

Ἔτερον (Δοβιζδιάνων) ³. Τὸ Καληώρα σας.

1. Καληώρα σας καλὴ βραδειά σας
 καλῶς σας ηὔραμεν τὴν ἀφεντιὰ σας.
 Ἄν ὀρίζετε νὰ σᾶς εἰποῦμε
 ἀπὸ τὸ Λάζαρο ποῦ τραγουδοῦμε.

¹) Ὁ στίχος οὗτος ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος ἐκάστου τραγουδιοῦ.

Σημ. Στιχ. 2. καλὸς λόγος καλεῖται ἐνταῦθα ἡ χαιρετιστήριος προσφώνησις: «Χριστὸς ἀνέστη» ἡ χρησιμοποιουμένη ὡς τοιαύτη ἐν Ἡπειρῷ ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Ἀναλήψεως (βλ. Σταματιάδου Σαμιακὰ τ. Ε' σ. 237).

²) Ἡ παραλλαγή αὕτη ἐστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Χαρ. Μελά, δημοδιδασκάλου Παλαιοχωρίου - Σεράκου.

³) Ἡ παραλλαγή αὕτη ὡς καὶ ὄλαι αἱ ἐκ Δοβιζδιάνων προερχόμεναι καὶ δημοσιευόμεναι ἐφεξῆς ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ δημοδιδασκάλου κ. Χρ. Μπαρμπούτη.

5. Ἦρθ' ὁ Λάζαρος ἦρθαν τὰ Βάγια,
ἦρθε γιορτὴ ποῦ εἶναι ἅγια.
Ἦρθ' ὁ Λαζαρος ἔπ' τὴ Βηθανία
μαζὶ μ' τὴ Μάνθα του καὶ τὴ Μαρία.
— Μάνθα μου ποῦνε ὁ Λάζαρός σου;
10. — Μανθα μου ποῦνε ὁ ἀδερφός σου;
— Ποῦνε ὁ φίλος μου ὁ ἀγαπημένος;
— Μὲ τοὺς νεκροὺς ἀνταμωμένος;
ἽΟλοι ἔβρεξαν νὰ πᾶν νὰ ἰδοῦνε,
καὶ κεῖ στὸν τάφο του νὰ λυπηθοῦνε.
15. ἽΟλοι ἔβριχναν κλαροῦδια βάγια
καὶ τὰ μικρὰ τῶν Ὁβραίων ἀκόμα.
Χριστέ μο παντοδύναμε, Χριστέ μο δοξασμένε,
τ' εἶν τοῦτο θάμμα πῶδειξες ἐδῶ στὴ Γαλιλαία,
ποῦ ἀναστήθ' κ' ὁ Λάζαρος καὶ γίγκε μεγάλη χρέα (;)
20. Τὰ ποδαράκια του στὴ γῆς θαμμένα
καὶ τὰ χειράκια του σταυροδεμένα.
Τὸ βελόνι του σὰν Ἡλιος λέμπει.
τὸ κοντύλι του τρεῖς ἅγιος γράφει.
Γράφει τὸν ἅγιον Θόδωρον καὶ τὸν ἅγιον Δημήτρη.
25. Γράφει καὶ τὸν ἅγιον Ταξίαρχον γιὰ νὰ μᾶς ἤβοηθάη.

ἽΕτερον (τοῦ Ζαγορίου)

1. Σήμερα ἔρχετ' ὁ Χριστός, ὁ ἐπουράνιος Θεός.
Μέσ' στὴν πόλι Βηθανία Μάρθα κλαίει καὶ Μαρία,
Λάζαρο τὸν ἀδερφό τους, τὸν γλυκὸ καὶ γκαρδιακό τους.
Τρεῖς μεροῦλες τὴν θρηνοῦσαν καὶ τὸν ἐμοιργιολογοῦσαν.
5. Καὶ τὴ μέρα τὴν τετάρτη κίνησ' ὁ Χριστός γιὰ νᾶρθῆ.
Καὶ ἐβγῆκεν ἡ Μαρία, ὄξ' ἀπὸ τὴ Βηθανία,
Καὶ μπροστά του γονατίζει καὶ τὰ πόδια του φιλεῖ.
— «ἂν ἦσο ἐδῶ Χριστέ μου, δὲν θὰ πέθνησκε Θεέ μου
Λάζαρος ὁ ἀδελφός μου, ὁ γλυκὸς καὶ γκαρδιακός μου.
10. Μὰ καὶ τώρα γὼ πιστεεῦω καὶ καλώτατα τὸ ξαίρω
πὼς μορεῖς, ὅταν θελήσης καὶ νεκροὺς νὰ ἀναστήσης».
Γλήγορα τότε πήγανε καὶ τὸν τάφο τοῦ δείξανε.
Τότ' ὁ Χριστός ἐδάκρυσε καὶ τὸν ἂδη πρόσταξε.
— «ἂδη, Τάρταρε καὶ Χάρο, Λάζαρο θὲ νὰ σοῦ πάρω.

15. Δεῦρο ἔξω Λάζαρέ μου, φίλε καὶ ἀγαπητέ μου». Καὶ εὐθὺς ἀπὸ τὸν Ἄδη—ἅ τι ἄγιο σημάδι!— Λάζαρος ἀπολυτρώθ' κε, ἀναστήθ' κε, ἔσηκώθ' κε ζωντανὸς σαβανωμένος καὶ μὲ τὸ κερί δεμένος. Μαθηταὶ καὶ Ἀποστόλοι, ταραχτήκαν τότες ὅλοι.
20. —«Λόξα τῷ Θεῷ» φωνάζουν καὶ τὸ Λάζαρο ξετάζουν. —Λάζαρε γιὰ πές μας τ' εἶδες εἰς τὸν Ἄδη ποῦ ἐπήγες;» —«εἶδα φόβους, εἶδα τρόμους, εἶδα βάσανα καὶ πόνους»· δόστε μου λίγο νεράκι, νὰ ξεπλύνω τὸ φάρμάκι τῆς καρδιάς καὶ τῶν χειλέων καὶ μὴ με φωτᾶτε πλέον».

2. Τὸ τραγούδι τοῦ Χριστοῦ.

- Σήμερα μαῦρος οὐρανὸς σήμερα μαύρη μέρα, σήμερα ὅλοι θλίβονται καὶ τὰ βουνὰ λυποῦνται, σήμερα βάλαν τὴ βουλή οἱ ἄνομοι Ὀβραῖοι, οἱ ἄνομοι παράνομοι κ' οἱ τρισκαταρασμένοι,
5. γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸν Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα. Κι' ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ μπῆ σὲ περιβόλι, νὰ λάβῃ δεῖπνο μυστικὸ, νὰ τὸν προλάβουν ὅλοι. Καὶ ἡ Κυρὰ ἡ Παναγία καθόνταν μοναχὴ τῆς, τὴμ προσευχὴ τῆς ἔκανε γιὰ τὸν μονογενῆ τῆς.
10. Ψηλὴ φωνίτ' ἀκούστηκε ἀπ' Ἀρχαγγέλου στόμα. —«Σώνουν Κυράμ' οἱ προσευχὲς σώνουνε κι' οἱ μετάνοιες τὸ γιό σου τὸν ἐπιάσανε καὶ στὸν Χαλκιὰ τὸν πάησαν. Σὰν κλέφτη τὸν ἐπιάσανε καὶ σὰν φονιὰ τὸν πᾶνε καὶ στοῦ Πιλάτου τὲς αὐλὲς ἐκεῖ τὸν τυραγνᾶνε καὶ τὸ Χαλκιὰ φρονάξανε καὶ τὸν Χαλκιὰ προστάζουν.
15. Χαλκιὰ, Χαλκιὰ φκιάσε καρφιὰ φκιάσε τρία περόνια». Κι' ὁ Φαραώνης τὸ σ'κυλὶ βάνει καὶ φκιάνει πάντε. —«Ἐσὺ Χαλκιὰ ποῦ τ'ἀφκιασες, ἔσὺ νὰ τὰ διατάξῃς». —«Ἐγὼ—ἐγὼ ποῦ τ'ἀφκιασα, ἐγὼ νὰ τὰ διατάξω.
20. Τὰ δυὸ βάλτε στὰ χέρια του, τὰ δυὸ βάλτε στὰ πόδια τὸ πέμπτο τὸ φαρμακερὸ βάλτετο στὴ καρδιά του νὰ τρέξῃ αἷμα καὶ νερὸ νὰ λιγωθῇ ἡ καρδιά του. Κι' ἡ Παναγία σὰν τ'ἄκουσε ἔπεσε καὶ λιγώθ' κε σταμνὶ νερὸ τῆς ῥίξανε, τρία κανάτια μόσχο
25. καὶ τρία μὲ ῥοδόσταμο, γιὰ ν'ἄρθ' ὁ λογισμὸς τῆς,

- Καὶ σὰν τῆς ἤρθ' ὁ λογισμὸς καὶ σὰν τῆς ἤρθ' ὁ νοῦς της
 ζητάει μαχαῖρι νὰ σφαγῆ, φωτιά νὰ πάη νὰ πέση
 ζητάει γκρεμὸ νὰ γκρεμισθῆ γιὰ τὸν μονογενῆ της.
 — «Λάβε Κυρά μ' ὑπομονή, λάβε Κυρά μ' ἀνάσα».
30. — «Καὶ πῶς νὰ λάβω ὑπομονή, τὸ πῶς νὰ πάρω ἀνάσα,
 πῶς ὑγιὸ μονογενῆ κι' ἐκεῖνον σταυρωμένον;
 Κίνησ' ἡ μάνα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Μάρθα τοῦ Λαζάρου,
 Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ κι' ἄλλες πολλές ἀντάμα.
 Σὰν πῆραν τὸ στρατὶ - στρατὶ, στρατὶ τὸ μονοπάτι,
 35. τὸ μονοπάτι τὸ ἔβγαλε στὲς πόρτες τοῦ Πιλάτου.
 — «Ἄνοιξτε πόρτες τοῦ ληστοῦ καὶ πόρτες τοῦ Πιλάτου:»
 Κι' ἡ πόρτες ἀφ' τὸ φόβο τους, ἀνοίγουν μοναχὲς τους.
 Τηράει δεξιά, τηράει ζερβιά, καένα δὲ γνωρίζει
 τηράει παραδεξιότερα κατέχ' τὸν Ἄη - Γιάννη.
40. — «Ἄγιε - Ἄη - Γιάννη Πιρόδρομε καὶ βαπτιστὴ τοῦ γιοῦ μου
 μὴν εἶδες τὸν ὑγιόκα μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου;»
 — «Δὲν ἔχω γλῶσσα νὰ σου εἰπῶ, γλῶσσα νὰ σου λαλήσω,
 δὲν ἔχω χειροπάλαμο, νὰ σου τὸ ἀναδείξω.
 Ψηλὰ σ' ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποῦνε σὰν πίσσα μαῦρο
 45. βλέπεις ἐκεῖνον τὸν γυμνὸ τὸν παραπονεμένο,
 ὅπου φορεῖ πουκάμισο στὸ αἷμα βουτηγμένο,
 ὅπου φορεῖ στὴ κεφαλὴ ἀκάνθινο στεφάνι;
 Ἐκεῖνος εἶν' ὁ γιόκας σου καὶ μένα ὁ δάσκαλός μου».
 Καὶ ὁ Χριστὸς σὰν τᾶκουσε γυρίζει καὶ τῆς λέει.
50. «Μάναμ' νὰ μὴ με καρτερῆς, νὰ μὴ με παντεχαίνης
 μόνε τὸ Μέγα Σάββατο, τὸ Μέγα Σάββα βράδυ,
 σύντας λαλήσ' ὁ πετεινὸς καὶ σ' μάνουν τὰ οὐράνια,
 σημάν' ἡ γῆς τὰ σήμαντρα, τὰ οὐράνια τὶς καμπάνες,
 μὲ τ' ἀσημένια σήμαντρα τὰ ὀλόχρυσά γλωσσίδια».
-
55. Ὅποιος τ' ἀκούει σφύζεται, ὅποιος τὸ λέει ἀγιάζει,
 κι' ὅποιος καὶ τὸ παράκουσε Παράδεισο θὰ λάβη
 Παράδεισο καὶ λίβανο ἀπ' τοῦ Χριστοῦ τὸν τάφο.
 Μὲ τᾶσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

Σημ. Στ. 12. Χαλκιάς ἐν Ἠπείρῳ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, καλεῖται ὁ Γύφτος, ὁ ἀποκλειστικὸν ἐπάγγελμα ἔχων τὴν σιδηρουργίαν, ἐνίοτε δὲ παρέργως καὶ ὀργανοπαιξίαν. Εἶναι ὅλως διάφοροι κατὰ ἠθῆ καὶ ἔθιμα τῶν Ἀτσιγγάνων τῶν ἐπιχωρίως Τουρκογύφτων ἐπικαλουμένων, καθότι ἔχουν μονίμους κατοικίας. Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ χωρία

τῆς Ἡπείρου ὑπάρχουν μία ἢ δύο οἰκογένειαι Γύφτων Ἐν τισι χωρίοις τοῦ Ζαγορίου μάλιστα λόγω τῆς ἀποδημίας τῶν κατοίκων αὐτοῦ διαμένουν πολὺ περισσότεραι οἰκογένειαι, παρ' ὅλον τὸν δεκατισμὸν ὃν ὑπέστησαν κατὰ τὸ 1918 λόγω τῆς γρίπης. Οὗτοι, ἐνῶ πρότερον, ὡς καὶ ὁ κ. Γ. Ἀναγνωστόπουλος ἀναφέρει (Λαογ. Πολ. τ. σ. 27), ἦσαν «περιφρονημένοι καὶ ἐστερημένοι παντὸς δικαιώματος εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Κοινότητος, ἤδη ἀπέκτησαν ἀρκετὰ τοιαῦτα. Οἱ περισσότεροι, καὶ δὴ οἱ τῆς Ζήτησης καὶ τῶν Ἰωαννίνων, ἔχουν καὶ ἰδίαν συνθηματικὴν γλῶσσαν «τὰ γύφτικα» ἢ «ντόρικα», περὶ ὧν ἱκανὰ ἐγραψεν ὁ κ. Π. Τριανταφυλλίδης, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Λαογ. Πολ. τ. Ζ' σ. 243). Πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι οἱ Γύφτοι εἶναι «λωβιασμένοι καὶ καταραμένοι»¹. Δι' αὐτὸ ἂν καὶ Χριστιανοὶ οὔτε διδάσκαλοι οὔτε ἱερεῖς γίνονται (Μελέται Πολ. τ. Β' σ. 785 ὡς καὶ αὐτόθι ἐν ταῖς Παραομιαῖς αὐτοῦ ἐν ταῖς λέξεσι Γύφτος, Ἀτσιγγανός). Ἡ προσφορά των εἶναι ἀπαράδεκτος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἐκτὸς ἐὰν ἔχει ζυμοθῆ παρ' ἄλλου μὴ Γύφτου. Εἰς οὐδεμίαν ἐπιμερῆσαν ἔρχονται μετὰ μὴ γύφτων εἰμὴ σπανιότατα. Μόνον ὅσοι πεθαίνουν τὰ παιδιὰ των δίδουν τὰ γεννιόμενα εἰς Γύφτους νὰ τὰ βαφτίσουν λόγω τῆς προλήψεως, ὅτι «ὅταν τὰ βαφτίσῃ Γύφτος δὲν πεθαίνουν». Ὅλα ταῦτα τὰ ἔθιμα ἐπήγασαν ἐκ τῆς παραδόσεως, ὅτι οἱ Γύφτοι «ἔφκιασαν τὰ καρφά, γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸ Χριστὸ καὶ γιὰ τὴν Παναγίαν τοὺς καταράστηκε». Παρὰ Legrand σ. 200 ὑπάρχει ἡ κατάρα τῆς Παναγίας οὕτω:

Ἄϊδε μωρὲ Ἀτσιγγανε, ποι' ἀχυλιὰ μὴν κάνης,
οὔτε ἡ τραχηλίτσα σου πονκάμισο μὴ βάλῃ,
τὸ σπίτι σου ποτὲ ψωμί, ποτὲ νὰ μὴ χορτάσῃ.

Σημ. Στ. 17. Τὸ ὄνομα Φαραώνης ἀποδίδεται εἰς τοὺς Γύφτους καὶ Ἀτσιγγάνους σχετιζόμενον μὲ τὴν ὑποτιθεμένην πατρίδα των, τὴν γῆν τῶν Φαραώ, ἤτοι τὴν Αἴγυπτον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐθνικὸν ὄνομά των Γύφτος (Αἰγύπτιος) (Μελέται Πολ. τ. Β' σ. 787. Ἐγκυκλ. λεξ. Πολίτου ἐν λέξει Ἀτσιγγανός. Πασπάτης, Πανδώρα τ. Η', ἀριθ. 217, 241, 285, 309. Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδεία λ. Ἀθίγγανος).

[Παραλλαγαί: Τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ θρήνου τῆς Παναγίας εὑρηνται αἱ ἑξῆς παραλλαγαί: Διαμαντάρια τ. 722. Καμπούρογλου τ. Α', σ. 237. Χιακὰ σ. 93. Λελέκου Ἐπιδ. σ. 15. Passow σ. 230. Legrand σ. 200. Νίτσος σ. 150].

3. Τὸ τραγούδι τοῦ νοικοκύρη.

- Ἀφέντη μου πενιάρεντε, πέντε βολὲς ἀφέντη,
πέντε κρατοῦν τὸ γρίβα σου καὶ τρεῖς τὸν καλιβώνουν,
καὶ τρεῖς ἄλλοι παρικαλοῦν ἀφέντη καθαλίκα.
Σελώνουν ξεσελώνουνε τὸ βάλιο τὸ μουλάρι,

¹) Περὶ Γύφτων ἰδὲ καὶ Βαλαωρίτην τ. Γ' σ. 177 (ἔκδ. Μαρασλῆ), Ν. Πολίτην ἐν Ἐγκυκλ. λεξικῶ Ἐλευθερουδάκη ἐν λ. Ἀτσιγγανός καὶ Δ. Βασιλειάδην. Οἱ Γύφτοι τῆς Ἡπείρου, ἐν Ἡμερολ. Ἡπειρωτικὸς Ἀστὴρ σ. 323 τοῦ 1924.

5. πῶχει τὴ σέλα τὴ χρυσῆ τὸ γκέμι τ' ἀσημένιο
καὶ πίσω στὰ καπούλια του τρεῖς Φραγγοπούλες παίζουν.
Ἐμιά βαράει τὸν ταμπουρά κ' ἡ ἄλλη τὸ λαβούτο,
κ' ἡ τρίτη ἡ καλύτερη παίζει μὲ τὸν ἀφέντη.
Παίζοντας ζεπαίζοντας ὁ ἀφέντης ἀπ'κοιμῆθ'κε.
10. Ἐμιά τοῦ πέρνει τᾶσπρα του, ἡ ἄλλη τὰ φλωριά του
κ' ἡ τρίτη ἡ καλύτερη τοῦ παίρνει τ' ἄλογό του.
Μὲ τᾶσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λολουδάτα.

Σημ. στ. 4. βάλιο: τὸ ζῶον τὸ ἔχον λευκὸν στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου. στ. 6 Φραγγοπούλα ἢ Φράγγα: γυνὴ εὐειδῆς καὶ ἀνειμένων ἡθῶν. στ. 10 ἄσπρον: τὸ τρίτον τοῦ παρᾶ.

[Παραλλαγαί: Χριστοβασίλης σελ. 103, 5, 6 πολὺ ἀπομεμακρυσμένοι. Ἀθανασιάδης, λαογ. πολ. τ. Ε' σελ. 404. Ἀραβαντινοῦ σελ. 197 ἀριθ. 322 καὶ Χασιώτου σελ. 35].

4. Τὸ τραγούδι τῆς νικοκυρᾶς.

1. Κυρὰ ψηλή, Κυρὰ λιγνή, κυρὰ καγγελοφρούδα
Κυράμ' ὄντας στολίζεσαι στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πάνης,
βάνεις τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι γύρο,
βάνεις καὶ τὸν αὐγερινό, καθάριο δαχτυλίδι.
5. Καὶ τὸ σημαίν' ἡ ἀνατολὴ καὶ τὸ ἀκούει ἡ δύσι
κι' ἀπέχει ἡ Παράπολι καὶ ἡ Μεγάλῃ Πόλι.
Μὲ τᾶσπρα, μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

[Παραλλαγαί: Mercellus τ. Β' σ. 193. Tommaseo Γ' σ. 277. Λίαν ἀπομεμακρυσμένοι. Ἀθανασιάδης Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 404. Λουκοπούλου. Λαογ. Πολ. τ. στ' σ. 192. 132. Ἐκλογ. Πολίτου σ. 192. Ἀραβαντινοῦ σ. 197 ἀριθ. 323 καὶ 324. Χασιώτου σελ. 35].

5. Τὸ τραγούδι τοῦ παληκαριοῦ.

1. Παλικαράκι μ' κρούσταλλο, κρουστάλλινο χιονᾶτο,
σοῦ μήνυσαν νιὰ λογερὴ νὰ πᾶς ν' ἀραβωνιάσης,
μπριὸ κατεβάσ' ὁ Τούρναβος καὶ πνίξη τὰ γιοφύρια.
— «Ἐγὼ βροχὲς δὲν σκιάζομαι, γαλάζια δὲ φοδιέμαι,
5. κι' ἂν κατεβάσ' ὁ Τούρναβος καὶ πάρη τὰ γιοφύρια,
ἐγὼ ἔχω πόρο νὰ διαβῶ γιοφύρι νὰ περάσω,
ἐγὼ ἔχω γρίβα γλήγορο καὶ γρίβα παιγνιδιάρη,
στὸ δαχτυλίδι θὰ διαβῶ στὴν τρίχα θὰ περάσω,
κ' ἐκεῖ στὸ διπλοπόταμο θὰ διπλωθῶ νὰ κάτσω».
10. Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

Ἕτερον (Δοβιζδιάνων).

1. Παλληκαρίτσι νέμορφο μὲ τὸ στριφτὸ μουστάκι,
σᾶν κάθουσαν καὶ τῷστριφτες σὰ φοῦντα μανουσάκι,
σοῦ μήνησα νιὰ λυγερὴ σοῦ μήνησα νιὰ κόρη
νὰ πᾶς νὰ πάρης τὸ φιλιὸ μπριὸ βρέξη μπριὸ χιονίση
5. μπριὸ κατεβάσ' ὁ Τούρναβος καὶ φέρουν τὰ ποτάμια.
— «Γὼ Τούρναβο δὲ σκιαζομαι, ποτάμια δὲ φοβᾶμε,
γιατ' ἔχω μαῦρον γλήγορο καὶ μαῦρον παιχνιδιάρη
στὸ δαχτυλίδι πέρασα στὴν τρίχα 'γὼ περάγω
καὶ στὰ φτερὰ τοῦ κόρακα διπλώνω γιὰ νὰ κάτσω».
10. Ἐσοῦ ἀφέντ' ἀη-Γιώργη μου καὶ γρηβοκαβαλάρη,
γιὰ βόηθα κι' ἀποσκεπάζε ἐτοῦτ' τὸ παλικάρι
νὰ πάη καλά, νᾶρθῆ καλά, νᾶρθῆ καζαντισμένο,
νὰ φέρη γρόσια φόρτωμα καὶ τὰ φλωριὰ στὴ ζώση.
'Ἡ ζώσ' ἀπάνου στ' ἄλογο καὶ τᾶλογο στοὺς κάμπους.
15. Διψᾶν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνια.
διψάει κι' ἡ ἀγριομέλισσα γιὰ ἡμερο λουλοῦδι.

Σημ. σ. 3 καὶ 5 Τούρναβος καὶ Τούρβανος καλεῖται ἐνταῦθα ὁ Δούναβις.

[Παραλλαγαί: Ἀραβαντινοῦ σ. 196 ἀριθ. 319. Χριστοβασίλης σ. 102.
Ἀθανασιάδης Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 404. Νίτσος σ. 153].

**6. Τὸ τραγούδι τοῦ νοικοκύρη ἢ τοῦ παλικαριοῦ
ποῦ λείπει στὰ ξένα.**

1. Ἐδῶ ἔχουν τὸν ἀφέντη τους (ἢ λεβέντη τους) πολὺ μακριὰ στὰ ξένα.
κι' ἐμᾶς μᾶς εἶπαν ἔρχεται μᾶς πῆραν τὰ σ'χαρίκια
Νᾶτος στοὺς κάμπους ἔρχεται στὸ γρίβα του καβάλα
Φέρνει τὰ γρόσια στὸ σακκὶ καὶ τὰ φλωριὰ στὴ τσέπη
5. κι' ἐκεῖνα τὰ λιανώματα στὲς μούλες φορτωμένα,
μὲ τὸ μαντήλι στὸ σπαθὶ καὶ τὸ σπαθὶ στὴ ζώση
κι' ἡ ζώσ' ἀπάνου στ' ἄλογο καὶ τ' ἄλογο στοὺς κάμπους.
Διψᾶν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνια
διψάει κι' ἐν' ἀγριομέλισσο γιὰ ὄμορφα λολοῦδια.
10. Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

[Παραλλαγαί: Νίτσος σ. 153].

7. Τὸ τραγούδι τοῦ ξενιτεμένου (γενικῶς)

1. Ξενιτεμένο μου πουλὶ καὶ παραπονεμένο
 ἢ ξενιτιά σὲ χαίρεται κι' ἐγὼ χω τὸν καημό σου.
 Ξένε μου τὸ μαντύλι σου τὶ τῶχεις λερωμένο;
 — Ἡ ξενιτιά μ' τὸ λέρωσε καὶ τῶχω λερωμένο.
5. Γιὰ δόμ' το δόμ' τὸ ξένε μου γιὰ νὰ σ' τὸ ξελερώσω.
 Βάνω τὸ δάκρυ μου νερό, τὸ σάλι μου σαπούνι,
 βάνω καὶ τὰ στηθάκια μου πλάκα γιὰ νὰ τὸ πλύνω,
 βάνω τὰ φιλοκάρδια μου ἥλιο γιὰ νὰ τὸ ἴλιάσω.
 Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο δὲν ἀπέειπε,
15. γιᾶτος, γιᾶτος ἔρχεται στοὺς κάμπους καβαλάρης,
 σιῆς μοῦλες φέρει τὰ φλωρια καὶ στὰ μουλάρια τ' ἄσπρα
 καὶ μοῦλα χρυσοκάπουλη φέρει τὸ νιὸ καβάλα.
 Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τα κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

Ἔτερον (Δοβιζδιάνων).

1. Ξενιτεμένο μοῖ πουλὶ καὶ παραπονημένο
 ἢ ξενιτιά σὲ χαίρεται κι' ἐγὼ ἔχω τὸν καημό σου.
 Τὶ νὰ σοῦ στείλω ξένε μου αὐτοῦ στὰ ξένα πούειςαι,
 νὰ στείλω μῆλο σεπεται, κυδῶνι μαραγκιάζει,
5. νὰ στείλω καὶ τὸ δάκρυ μου σ' ἓνα χρυσὸ μαντήλι,
 τὸ δάκρυ μ' εἶναι καρτεροὶ καὶ καίει τὸ μαντήλι,
 νὰ στείλω χαιρετίσματα μὲ τρία χελιδονάκια,
 τῶνα νὰ φέρη τοὺς καημοὺς καὶ τᾶλλο τὰ φαρμάκια,
 τὸ τρίτο τὸ καλύτερο δάκρυα καὶ μυριολόγια.
10. Ἡ ξενιτιά, ἡ ὀρφάνια, ἡ ἀγάπη καὶ τὰ ξένα
 τὰ τέσσερα τὰ ζύγιασαν βαρύτερα ἢ τὰ ξένα.
 Τὰ ξένα ξένε μ' παίνατα καὶ μὴν τὰ παραδέρης,
 τὰ ξένα θέλουν φρόνιμα, θέλουν ταπεινοσύνες,
 θέλουν ματάκια χαμηλὰ νὰ σκύπτουν νὰ διαβαίνουν.
15. Τὰ ξένα τρῶν τὰ νειάτα σου, τρῶνε τὴν λεβεντιά σου.
 Αὐτοῦ ποῦ εἶσαι ξένε μου, πὲς τους μολόγησέ τους,
 πὼς τὸ ψωμὶ τῆς ξενιτιάς εἶναι πικρὸ φαρμάκι,
 ὅποιος τ' ἀκούει χαίρεται, ὅποιος τὸ τρώει πεθαίνει.
 Τώρα νὰ φύγης ξένε μου σιὸν τόπο σου νὰ ἔρθης
20. σὲ καρτερεῖ ἢ μανοῦλα σου κι' ὁ δόλιος σου πατέρας.

[Παραλλαγαί: Passow σ. 246 καὶ 247. Ζαμπέλιος σ. 275. Marcellus τ. Β' σ. 232. Fauriel τ. Β' σ. 252. Ἐκλογ. Πολίτου σ. 200. Λελέκου Ἐπιδ. σ. 70. Γάγαρης τ. Β' σ. 169. Ἀραβαντινοῦ σ. 206. Ἀθανασιάδης Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 405. Λουκόπουλος Λαογ. Πολ. τ. 5' 131. Χριστοβασίλης σ. 106. Χασιώτης σ. 83.]

8. Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ τοῦ σκολειοῦ.

1. Κυρά μου τὸν ὑγιόκα σου τὸ μοναχὸ παιδί σου
γιὰ λούστε τον χτενίστε τον στὸ δάσκαλο νὰ πάη
τὸν καρτερεῖ ὁ δάσκαλος μὲ μιὰ χρυσῆ βεργοῦλα,
τὸν καρτερεῖ ἡ δασκάλα του μὲ τρία κλωνάρια μόσχο.
5. Λελέ μ' ποῦνε τὰ γράμματα, λελέ μ' τὸ ποῦν κι' ὁ νοῦς σου.
— «Τὰ γράμματά 'ναι στὸ χαρτί κι' ὁ νοῦς μου πέρα πέρα
πέρα πέρα κι' ἀντίπερα πέρα στὲς μαυρομμάτες,
στὲς μαυρομμάτες στὲς ξανθιές στὲς γαραφολαιμοῦσες,
πῶχουν τὸ μάτι σὰν ἔλια τὸ μάγουλο σὰ μῆλο»
10. κι' αὐτὰ τὰ ματουτσίνουρα κοντυλοπουμπισμένα.
Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λολουδάτα.

Ἔτερον (Δοβιζδιάνων).

1. Μωρὲ μικρὸ μικρούτσικο καὶ πούλιο χαϊδεμένο,
σὲ λούζει—λούζει ἡ μάνα σου στὸ δάσκαλο σὲ στέλλει
σὲ καρτερεῖ ὁ δάσκαλος μὲ μιὰ χρυσῆ βεργοῦλα
σὲ καρτερεῖ ἡ δασκάλισσα μὲ τρία κλωνάρια μόσχο
5. τῶνα νὰ δώσης τ'ς μάνας σου καὶ τ' ἄλλο τ'ς ἀδερφῆς σου
τὸ τρίτο τὰ καλύτερο τῆς ἀγαπητικιάς σου.
Νουλιά μ' ποῦνε τὰ γράμματα, Νουλιά μ' ποῦνε κι' ὁ νοῦς σου
— «Τὰ γράμματά 'ναι στὸ χαρτί κι' ὁ νοῦς μου πέρα—πέρα,
πέρα—πέρα κι' ἀντίπερα, πέρα στὲς μαυρομμάτες,
10. πῶχουν τὸ μάτι σὰν ἔλια τ' ἀφρούδι σὰ γαιτάνι,
κι' αὐτὸ τὸ ματοτσίνουρο σὰ σφραγιστὸ δοξάρι».

[Παραλλαγαί: Ἐκλογ. Πολίτου σ. 193. Legrand σ. 292. Λεωνίδας Ζώης. Λαογ. Πολ. τ. Γ' σ. 263. Tommaseo σ. 277. Λελέκου Ἐπιδ. σ. 9. Ἀραβαντινὸς σ. 195 ἀριθ. 318. Χασιώτης σ. 32 ἀριθ. 10 Χριστοβασίλης σ. 108. Ἀθανασιάδης Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 405. Λουκόπουλος Λαογ. τ. 5' σ. 120, 131. Σαμιακὰ τ. Ε' 337.]

9. Τὸ τραγούδι τῆς κοπέλλας.

1. Ἐδῶ ν' κοπέλλ' ἀνύπαντρη κοπέλλα γι' ἀρρεβῶνα,
τῆς τάζουν γιὸ τοῦ Βασιλιᾶ τῆς τάζουν γιὸ τοῦ Ῥήγα,
τῆς τάζουν τ' ἀρχοντόπουλο μὲ τὲς πολλὰς χιλιάδες.
— «Δὲ θέλω γιὸ τοῦ Βασιλιᾶ, δὲ θέλω γιὸ τοῦ Ῥήγα,
μόν' θέλω τ' ἀρχοντόπουλο μὲ τὲς πολλὰς χιλιάδες».
5. Κόρη μου τ' ἀρχοντόπουλο πολὺ προικιὸ γυρεύει
χαλεύει τ' ἄστρια πρόβατα, χαλεύει τ' ἄστρια γίδια,
χαλεύ' ἀμπέλια ἀτρύγητα μ' ὄλο τοὺς τρυγηστάδες
χαλεύ' χωράφια ἀθέριστα μ' ὄλο τοὺς θεριστάδες.
10. χαλεύει μύλους δώδεκα, νερουτρουβιὲς δεκάξι,
οἱ μῦλ' ν' ἀλέθουν μὲ νερὸ, οἱ νερουτρουβιὲς μὲ δάκρον.
— «Σὰν τὰ χαλεύει δῶστὲ τα κι' ἐγὼ αὐτὸ θὰ πάρω».
Μετ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λολουδάτα.

Ἔτερον (Δοβιζδιάνων).

1. Φύγω μ' φύγω μ' νέμορφη, φύγω μ' καμαρωμένη
σοῦ τάζουν γιὸν τοῦ Βασιλιᾶ, σοῦ τάζουν γιὸν τοῦ Ῥήγα.
— «Δὲ θέλω γιὸν τοῦ Βασιλιᾶ, δὲ θέλω γιὸν τοῦ Ῥήγα
μόν' θέλω τ' ἀρχοντόπουλο μὲ τὲς πολλὰς χιλιάδες».
5. Γυρεύει τ' ἄστρι πρόβατα καὶ τὸ φεγγάρι γίδια,
γυρεύ' ἀμπέλια ἀκλάδευτα μῶλον τοὺς κλαδευτάδες,
γυρεύ' χωράφια ἀθέριστα μῶλους τοὺς θεριστάδες,
γυρεύει μύλους δώδεκα μῶλους τοὺς μυλωνάδες,
πέντε ν' ἀλέθουν μὲ νερὸ κι' ἔξι μὲ τὸ γάλα
10. κι' ἀπ' ὄλους ὁ καλύτερος ν' ἀλέθῃ μὲ τὸ μέλι.

Σημ. Στ. 1. Φύγω=ἡ θυγάτηρ ἢ ἀλλαχὸς καὶ θύγω καλουμένη.

[Παραλλαγαί: Ἀραβαντινός σ. 196. Χασιώτης σ. 33 καὶ 196 Ἀθανασιάδης Λαογ. Πολ. τ. Ε' σ. 404. Λουκόπουλος Λαογ. Πολ. τ. Σ' σ. 131. Χριστοβασίλης σ. 107. Ααμπράκης σ. 113.]

10. Τὸ τραγούδι τῆς τσούπρας.

1. Μωρὴ μικρὴ μικρούτσικη, μικρὴ γαϊτανοφρύδα,
μικρὴ μ' τὸ ποῦν' ἢ ῥόκα σου, τὸ ποῦνε κι' ἀργαλειὸς σου;
— Ἡ ῥόκα μ' εἶν' στή ζώση μου κι' ὁ ἀργαλειὸς ὑφαίνει,
ὑφαίνει τὰ φτενὰ πανιὰ καὶ τὰ κρουσιὰ τὰ βλάγια,

5. ὕφαινει μέσα τσ' οὐρανοῦς, τοὺς κάμπους μὲ λουλούδια
καὶ θεματιὲς ἀπάτητες καὶ πράσινες ῥαχοῦλες.
Μὲ τᾶσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λολουδάτα.

Σημ. Στ. 2. Ρόκα = ἡ ἡλακάτη. Τινὲς ἐτυμολογοῦν τὴν λέξιν ἐκ τοῦ ἐλ. *roica* = καμπύλος, ὁ Passow ἐτυμολογεῖ ταύτην ἐκ τοῦ ἰταλ. *roca* = ἡλακάτη.

11. Τὸ τραγούδι τῶν νιογάμπων.

1. Σὲ τοῦτα σπίτια τὰ ψηλά, τὰ μαρμαραχτισμένα
κάθει' ὁ νιὸς νιούτσικος μὲ τὴν περδικοποῦλα.
Στὰ γόνατα τὴν ἔβαλε στὰ μάτια τὴν τηράει.
Κόρη μ' δὲν εἶσαι κι' ὄμορφη, κόρη μ' δὲν εἶσαι κ' ἄσπρη
5—«Τὸ ποῦθε να'εἶμαι ὄμορφη, τὸ ποῦθε να'εἶμαι κι' ἄσπρη;
Φέρε μου χτένι καὶ γυαλί, νὰ ἰδῆς τὶ ἄσπρη πούεμαι
τὸ χτένι νὰ χτενίζομαι καὶ τὸ γυαλί νὰ γλέπω.
Φέρε μ' ἀργυροζώναρο, νὰ πάω στὴν ἐκκλησιά μου
νὰ κάμω ψάλτες καὶ παπᾶ νὰ χάσ'ν τὰ γράμματά τους
10. νὰ κάμω καὶ τὸ δάσκαλο νὰ σεργιανᾶ τὲς θύρες,
νὰ μάσ' ἓνα καλάθ' αὐγὰ κ' ἓνα δεμάτι κότες».
Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκινα καὶ μὲ τὰ λολουδάτα.

Ἔτερον (Δοβιζδιάνων).

1. Ἐδῶ στὰ σπίτια τὰ ψηλά τὰ μαρμαροχτισμένα
κάθειται ὁ νιὸς ὁ νιούτσικος μὲ τὴν περδικομάτα.
Στὰ γόνατα τὴν κράταγε, στὰ μάτια τὴν κοιτάζει.
—«Κόρη μ' δὲν εἶσαι ὄμορφη· κόρη μ' δὲν εἶσαι ἄσπρη»
5.—«Ἄν θέλῃς νάεἶμαι ὄμορφη ἂν θέλῃς νάεἶμαι ἄσπρη
στεῖλε στὴν Πόλι γιὰ γυαλί στὰ Γιάνενα γιὰ χτένι
στεῖλε κηὶ στὴ Μπολίτσανη(;) γιὰ κόκκινο γελέκι.
Τὸ χτένι νὰ χτενίζομαι καὶ τὸ γυαλί νὰ γλέπω
καὶ τὸ γελέκι νὰ φορῶ στὴν ἐκκλησιά νὰ πηαίνω,
10. νὰ κάμω ἄγόρια νὰ σφαγοῦν κοράσια νὰ πλαντάξουν
νὰ κάμω τὸν πρωτόπαπα νὰ χάσ' τὴ λειτουργιά του
νὰ κάμω τὸν χατζόπαπα νὰ χάσῃ τὰ δευτέρια
νὰ κάμω τὸν πρωτόερο νὰ χάσῃ τὰ σοκάκια.

[Παραλλαγαί: Ἀραβαντινὸς σ. 200 Λουκόπουλος σ. 137 λίαν ἀπο-
μεμακρυσμένη. Χριστοβασίλης σ. 103, Νίτσος σ. 152].

12. Τὸ τραγούδι τοῦ μικρούτσιου.

1. Μωρὲ μικρὸ μικρούτσιο, μικρὸ σιτὴ σαρμανίτσα
μικρὸ μ' πού σ' ἔχει ἡ μάνα σου κι' ὄλο σὲ καμαρώνει
σοῦ βάνει φοῦντες τέσσερες κι' ἕνα γαϊτάνι πέντε
σοῦ βάνει παραγαϊτانا καὶ γέν'ται δεκαπέντε.
5. Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

13. Τὸ τραγούδι τῆς μικρούτσικῆς.

1. Κυράμ' τῆ θυγατέρα σου τὴν ἡλιογεννημένη,
στὸν ἥλιο ἐγεννήθηκε, στὸν ἥλιο κουναργιέται
καὶ στὴν ἀφρὴ τοῦ γαλατιοῦ τὴν εἶναι βαφτισμένη.
5. Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

[Παραλλαγαί: Ἐκλ. Πολίτου σ. 194. Λαμπράκης σ. 113, Νίτσος σ. 152].

14. Τὸ τραγούδι τοῦ Πρόεδρου ¹.

1. Χατζιόπαπα, Χατζιόπαπα καὶ πρόεδρε τῆς χώρας
σῶχουν τιμὴ στὰ Γιάνενα, σῶχουν τιμὴ στὴν Πόλι.
Γιὰ πάρε τὴγ κλιτσούλα σου κι' ἔβγα στὸ μισοχώρι,
δώσε στοὺς πλούσιους ἑκατὸ καὶ στοὺς φτωχοὺς διακόσια
5. δώσε καὶ στοὺς φτωχότερους πέντε χιλιάδες γρόσια.

15. Τὸ τραγούδι τοῦ τζιοπάνου.

1. Σὰν τὰ μερμήγκια περπατοῦν, σὰν τὰ μελίσσια βάζουν,
σὰ στὸ μελισσοδότανο στὰ γρέκια τους γρεκιάζουν.
Κι' ὁ πιστικὸς τὰ φύλαγε πανώργιο παλικάρι,
σέρνει τὰ λιανοτσέκουρα τριγύρω στὸ ζουνάρι,
5. σέρνει καὶ τὴγ κλιτσούλα του 'π' κάτ' π' τὴν ἀμασχάλη,
σέρνει καὶ τὴν καρδάρα του, μὲ τριὰ χρυσᾶ στεφάνια
σέρνει καὶ τὴν τσαντίλα του σαρανταπέντε πῆχες,
στοὺς οὐρανοὺς τὴν ἰδιαξαν στοὺς κάμπους τὴν ὑφαίνουν
καὶ στὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας πάνε καὶ τὴ λευκαίνουν.

[Παραλλαγαί : Νίτσος σ. 153].

¹⁾ Τὸ τραγούδι τοῦτο ὡς καὶ τὸ κατωτέρω τραγουδοῦνται εἰς τὰ Δοβρίζδιανα.

16. Τὸ τραγοῦδι τοῦ παπᾶ.

1. Κάτω στὸ δαφνοπόταμο, στὸ δαφνοποταμάκι,
 ἐκεῖ κοιμᾶτ' ὁ δέσποτας μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι.
 Κανείς δὲν πάει νὰ τὸν ἰδῆ, κανείς δὲν τὸν ξυπνάει.
 Καὶ ἡ κυρὰ ἡ Παναϊά, πάει νὰ τὸν ξυπνήση.
5. «—Γιὰ σήκου-σήκου δέσποτα καὶ μὴ βαρεῖά κοιμᾶσαι
 οἱ ἐκκλησιῆς σημάνανε, οἱ ἐκκλησιῆς σημαίνουν
 κι' ἡ δική σου ἐκκλησιὰ δὲν ψάλλει δὲ διαβάζει».
 Μὲ τ' ἄσπρα μὲ τὰ κόκκινα καὶ μὲ τὰ λουλουδάτα.

Ἕτερον (Δοβιζδιάνων).

Κάτω στὰ Γεροσόλυμα καὶ στοῦ Χριστοῦ τὸν Γάφο
 κοιμᾶτ' ὁ παπᾶς ὁ δέσποτας μὲ τὰ χαρτιὰ στὸν κόρφο,
 κι' ἡ παπαδιά του τ' ὄλεγε κι' ἡ παπαδιά του λέει.
 —«Σήκου παπά μου δέσποτα, σήκου—σήκου παπά μου
 ὅλες οἱ καμπάνες βάρεσαν κι' ὅλα τὰ μοναστήρια
 μόν' ἡ δική σου ἐκκλησιὰ δὲ ψέλλει δὲ διαβάζει».

[Παραλλαγαί: Ἀθανασιάδης σ. 403, Λουκόπουλος σ. 128, Νίτσος σ. 152]

17. Τὸ τραγοῦδι τῆς νοικοκυρᾶς, ποὺ διώχτει τὰ παιδιὰ χωρὶς ἀγχι

Κυρὰ μου γυφτοκόνισσα καὶ ταγαροψειργιάρρα
 αὐτοῦ στή στάχτ' ποὺ κάθεσαι στὸ γυφτοκόνακό σου
 ἀπλώνεις πέντε δάχτυλα καὶ πιάνεις δέκα ψεῖρες
 ποῦναι χοντρές σὰν τὸ κεχρὶ πλατυές σὰν τὸ κριθάρι.
 Στὸ σπίτι ὅπου κάθεσαι κοῦκος νὰ μὴ λαλήση
 μήτε ποτὲς αὐγὰ ἰδῆς κι' ἡ κότα σ' νὰ ψοφήση.

[Παραλλαγαί: Ἀθανασιάδης σ. 405, Χριστοδασίλης σ. 108, Λουκό-
 πουλος σ. 132, Γ. Καψάλης Λαογ. Πολ. τ. 5' σ. 469].

Ἰσημ. Τὸ ἀνωτέρω τραγοῦδι ἄδεται πάντοτε μακρὰν τῆς οἰκίας, τῆς ὁποίας ἡ νοι-
 κοκυρὰ ἤρνηθη φιλοδώρημα ἢ δὲν ἱκανοποίησεν ἱκανῶς τὰ «Λαζαρούδια». Τὰ τοιοῦ-
 του εἶδους τραγοῦδια ὁ Χριστοδασίλης (σ. 132) τὰ ὀνομάζει «Σετραγουθίσματα».